

1302 herbekeken

Met bijdragen van:

**Claire Billen
Sergio Boffa
Marc Boone
José Fontaine
Roel Jacobs
Chantal Kesteloot
Véronique Lambert
Serge Lewuillon
Benoît Mihail
Philippe Raxhon
Frans-Jos Verdoodt**

IMAVO
Brussel 2003

1302 herbekeken

De Nederlandstalige versie van een verslagboek van een colloquium dat door Masereelfonds, met ondersteuning van Toudi, op 19 oktober 2002 in Kortrijk georganiseerd werd over "Franstalige historici over de Guldensporenslag".

De *Franstalige versie* is een productie van

Cahiers Marxistes

Avenue Derache 94 (b. 6)
1050 Bruxelles
e-mail : cmarx@ulb.ac.be
www.ulb.ac.be/socio/cmarx
tel/fax : 02/650.49.21

en **Toudi**

Rue du Bois-de-l'Ecluse, 4
7830 Graty (Wallonie)
e-mail : josé.fontaine@skynet.be
www.toudi.org
tel/fax : 02/395.33.70

De *Nederlandstalige versie* is, in opdracht van

Masereelfonds

Kazernestraat 33
1000 Brussel
e-mail: brussel@masereelfonds.be
www. Masereelfonds.be
tel : 02/502 38 80
fax: 02/502 41 53

uitgegeven door:

IMAVO vzw

Kazernestraat 33 (bus 10)
1000 Brussel
e-mail: imavo.vmt@pi.be
www .imavo.be
tel : 02/514.00.08

Nederlandstalige editie:

ISBN: 9075368178
Depotnummer: D/2003/9266/2
© 2003: IMAVO

1302 herbekeken – een inleiding

Waarom dit boek?

Het Masereelfonds besteedde in 2002 veel aandacht aan de 700ste verjaardag van de Guldensporenslag. Deze historische gebeurtenis werd, vooral onder invloed van de romantische auteur Hendrik Conscience, tot feest van de Vlaamse gemeenschap uitgeroepen.

Verskillende aandachtspunten gidsten het Masereelfonds bij zijn benadering van de herdenking:

- 1) Is geschiedenis een exacte wetenschap, of een interpretatie schatplichtig aan de oordelen en gevoeligheden van een bepaald tijdsgewricht? Zal de manier waarop wij vandaag geschiedenis bedrijven bij komende generaties niet net zo goed voorwerp van kritiek (en wie weet hilariteit) zijn, als momenteel de wijze van geschiedschrijving van onze voorouders?
  - 2) Hoe ga je om met mythe en symboolvorming? Moet je je als progressief afzetten tegen deze onwetenschappelijke manier van handelen? Of moeten we aanvaarden dat elk volk, elke mens behoefte heeft aan mythes en symbolen, en dat het er op aankomt mythes en symbolen een positieve invulling te geven, door te zoeken naar mythes en symbolen die belangrijke democratische en progressieve waarden steunen en onderbouwen?
  - 3) Hoe verzoen je het zoeken van veel mensen naar geborgenheid, naar een collectieve maar toch overzichtelijke identiteit, naar gemeenschapsvorming, met het streven naar internationale solidariteit en samenwerking? Is nationalisme verzoenbaar tot zelfs nodig, of per definitie tegengesteld aan waarlijk progressief engagement?
  - 4) Als cultuurfonds wilden we naast de Vlaamse kermis die de Vlaamse overheid van het feestgebeuren wenste te maken, toch ook een meer inhoudelijke, kritische benadering te stimuleren. Hierbij rekenden we ook op de steun van onze collega-cultuurfondsen.
- Een onderdeel van het project was een colloquium, waarbij anderstalige historici, in dialoog met enkele 'Vlaamse' historici gevraagd werden in te gaan op het werkelijk historische belang van de Guldensporenslag, en waarbij de

wijze waarop dit historisch feit ideologisch en politiek gebruikt werd en wordt, getoetst werd aan de praktijken met historische feiten bij andere naties of volkeren. Voor dit colloquium kregen we de gewaardeerde medewerking van het tijdschrift Toudi.

Inhoudelijk werd het colloquium dermate interessant gevonden, dat de aanwezigen het zouden betreuren als er geen inspanning werd geleverd om te teksten te bundelen en uit te geven. Imavo (uitgever van het Vlaams Marxistisch Tijdschrift) en Cahiers Marxistes waren bereid aan deze bekommernis tegemoet te komen, vanzelfsprekend met steun van Masereelfonds en Toudi. Er werd van meet af aan geopteerd van de publicatie een tweetalig evenement te maken, omdat 1302 geen exclusieve Vlaamse aangelegenheid mag zijn of blijven. Vermits een tweetalige uitgave te duur bleek, werd geopteerd voor een aparte Nederlands- en Franstalige uitgave, zij het met dezelfde vorm en inhoud, en een gemeenschappelijk voorwoord.

Over de inhoud

Véronique Lambert, maar ook Claire Billen en Chantal Kesteloot speelden een sleutelrol bij de voorbereiding van het colloquium. Véronique Lambert situeerde de historische context van het 1302-gebeuren, en trad op als verslaggeefster van voornoemd colloquium. Op bewonderenswaardige manier wist zij ter plaatse de gevarieerde inhoud van het colloquium zeer goed samen te vatten.

Claire Billen haalt 1302 uit zijn Vlaamse kader en belicht het belang van de gebeurtenis voor de Europese geschiedenis.

Haar benadering vindt steun in de bijdragen van Marc Boone, die de sociaal-economische achtergrond tekent, en van Sergio Boffa, die enkele belangrijke militaire noviteiten uit de veldslag in de kijker plaatst.

Beknopt schetst Véronique Lambert hoe een historisch feit een mythe werd. Frans-Jos Verdoodt herhaalt uitgebreider deze oefening door het gebruik dat de Vlaamse Beweging van de mythevorming rond de Guldensporenslag maakt, uitvoerig te beschrijven. Benoît Mihail benadert kritisch de mythevorming rond 1302 binnen het Vlaamse neoromantisme en toetst ze aan het Frans-Vlaamse voorbeeld. Tezelfdertijd toont Serge Lewuillon aan dat de creatie van mythes en het ge(mis-)bruik van historische feiten geen Vlaamse exclusiviteit is.

In een interview neigt Roel Jacobs er toe de creatie van mythes en symbolen als onvermijdelijk te aanvaarden. De inspanningen dienen er dus niet zozeer opgericht zijn dit proces tegen te houden, maar te ijveren voor mythes en symbolen die meer aansluiten bij een progressief waardepatroon, maar tezelfdertijd ook blijvend voor ogen houden dat het wel degelijk om mythes en symbolen gaat.

Chantal Kesteloot kwam op het colloquium zelf al in conflict met José Fontaine met het beeld van Vlaanderen en de Vlaamse beweging in Wallonië. De dag zelf hadden we te maken met een dovemansgesprek, waar niemand iets wijzer van werd. Vandaar dat we ervoor opteerden de twee meningen naast elkaar te plaatsen in dit boek, zodat de lezer zelf kan oordelen over de geldigheid en waarde van de gebruikte argumenten.

Tot slot geeft Philippe Raxhon ter vergelijking een Waalse poging om 1792 als een andere symbolische herdenkingsdatum dan 1302 of 1830 naar voren te schuiven.

Tijdsgebonden

De aandachtige lezer zal snel doorhebben dat dit boek verschillende meningen, verschillende historische scholen en benaderingswijzen bundelt. En toch is ook dit boek verre van compleet, komen wellicht vele interpretaties, meningen en benaderingswijzen niet aan bod.

Dit boek is dan ook maar een momentopname van een blijvend te voeren discussie over geschiedenis en het gebruik en waarde ervan, over symbolen en mythevorming, over culturele identiteit en internationale solidariteit.

We hopen dat U als lezer de bijdrage van dit boek aan deze discussie waardeert, en zijn eigenlijk benieuwd hoe onze manier van benadering door toekomstige generaties zal ge- of veroordeeld worden.

Een woord van dank

Het project, het colloquium, het boek zijn allemaal het resultaat van menselijke inzet en inspanning. Vandaar een woord van dank, niet enkel aan de mensen die een bijdrage leverden voor dit boek en de uitgevers, maar ook voor de secretarissen, vertalers, correctors, organisatoren, met name Bernard Desmet, Bart De Wilde, Koen Dille, Mirjam Du Fossé, Dirk Lauwers, Rosine Lewin, Thomas Perissino, Guy Quintelier, Monique Verstraete, Marjan Wagemans, Karina Zaman. Ook het stadsbestuur van Kortrijk en het Prins-Filipsfonds verdienen vermeld, omdat ze het project financieel ondersteunden.

de uitgevers

Michel Godard
Cahiers Marxistes

Jan Dumolyn
Imavo

Gerlinda Swillen
Masereelfonds

José Fontaine
Toudi

